

DRÁMA

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI MINTAFELADATOK

**A 2024. JANUÁR 1-TŐL
BEVEZETÉSRE KERÜLŐ
VIZSGAKÖVETELMÉNYEK SZERINT**

MINTAFELADATOK:

Fontos tudnivalók

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Időtartam: 120 perc
- Olvassa el figyelmesen a feladatokat! Kövesse a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó képeket, szövegrészleteket!
- Adjon egyértelmű válaszokat, alkalmazzon egyértelmű jelöléseket – javítás esetén is!
- Válaszaiban a lényeg megfogalmazására törekedjen!
- Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér!
- Használja a helyesírási szótárt!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

Eredményes munkát kívánunk!

I.

EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

(30 pont)

1. Fejtse ki, mit jelentenek az alábbi görög eredetű fogalmak! (Válaszelemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

dráma	
tragédia	
katarzisz	
szkéné	
theatron	

5 pont

2. Olvassa el az alábbi idézeteket, és feleljen az alattuk lévő kérdésekre! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

„Az eposzírás, a tragédiaköltészet, a komédia, a dithürambosz-költészet s a fuvola- és lantjáték nagy része, egészben véve mind utánzás. Három tekintetben különböznek egymástól: más eszközökkel, mást és máshogyan - tehát nem ugyanazon a módon - utánoznak.”

a) Honnan származik az alábbi idézet?

b) Ki a szerzője a fent idézett szövegnek?

c)

„Lovakról Beszélünk? Lássátok, amint kevély Patkóikat a puha földbe vágják, Vigyétek őket erre-arra, át- Ugorva az időn, az éveket Egy óra pergésébe beszorítva.”	„Ó, bocsánat, Kedveseim, hogy néhány törpe szellem E méltatlan deszkákra mer behozni Ekkora tárgyat: e kakasporondon Elfér-e a tágas Franciaország?” <i>(V. Henrik, fordította: Vas István)</i>
--	--

A Shakespeare-idézetek segítségével fejtsse ki röviden, mit értünk a „színpadi idő” és a „színpadi tér” fogalmán?

.....
.....

d)

„De bennünket az Ész vezet szabálya rendjén:
úgy kívánjuk, legyen jól formált a cselekmény,
történjék egy eset, egy helyen, egy napon;
kezdettől végig azt lássuk a színpadon.”

Nicolas Boileau-Despréaux Költészettan című művében a francia klasszicista dráma egyik legfontosabb dramaturgiai szabályát önti versbe. Mi ez a szabály?

.....

e)

„Nincs kis szerep, csak kis színész. Ma Hamlet, holnap statiszta, de mindenkor művész.”

Ez a mondat jellemzi a szerző újszerű színházi felfogását, a sztárkultusz elvetését. Ki írta?

.....

f)

„A színpad elmond egy folyamatot,
a nézőt szemlélőjévé teszi,
de felébreszti aktivitását,
döntéseket kényszerít ki belőle...”

Nevezze meg, hogyan nevezte el az újszerű megközelítésű színházi formát az idézett szöveg szerzője, Brecht?

.....

3 pont	
--------	--

3. Írja le, hogy kinek és melyik művéből származnak az alábbi szállóigék! (Válaszsortonként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

a) „Sok van, mi csodálatos,

De az embernél nincs semmi csodálatosabb.”

.....

- b) „Nincs a teremtésben vesztes csak én”
.....
- c) „Kizökkent az idő; - ó, kárhozat!
Hogy én születtem helyre tolni azt.”
.....
- d) „Be van fejezve a nagy mű, igen.
A gép forog, az alkotó pihen.”
.....
- e) „Ide nekem az oroszlánt is.”
.....
- f) „Már pedig bűn csak az, aminek híre kel.”
.....

3 pont	
--------	--

4. Fogalmazzon meg két-két állítást Sztanyiszlavszkij és Brecht színházfelfogásának jellemzésére az alábbi kulcsszavak mondatba foglalásával! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

lélektani realizmus elidegenítés a színház nevelő hatása átélés

.....
.....
.....
.....

2 pont	
--------	--

5. Egészítse ki a következő szöveget! (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

„A Nemzeti Színházat Pest megye alispánja, Földváry Gábor erélyes fellépése nyomán, a Grassalkovich Antal által adományozott Kerepesi úti (ma Rákóczi út) telken 1835-ben kezdték építeni Zitterbach Mátyás építőmester tervei alapján. Kapuit: Árpád ébredése és Schenk: Belizár című darabjával

nyitották meg-ben. Neve akkor még volt, a Nemzeti Színház nevet csak 1840-ben vette fel. Első igazgatója, a kor legkiválóbb kritikusa volt.”

(Csákvári József: *A színház- és drámapérvészet korszakai I.* 192. old.)

2 pont

6. Írja be a táblázatba az alábbi drámaírók egy művének női szereplőjét, majd jellemezze őt egy-két jelzővel! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 5 pont.)

Szerző	Női szereplő	Jellemző vonás/ok
Szophoklész		
Ibsen		
Csehov		
Bertolt Brecht		
Örkény István		

5 pont

7. A helyes válaszok aláhúzásával töltsse ki az alábbi Shakespeare-tót! (Találatonként 1 pont, összesen 3 pont.)

a) Ki volt Shakespeare kortársa?

1. III. Richard

2. Kazinczy Ferenc

x. Cristopher Marlowe

b) Shakespeare melyik drámaírói korszakába tartozik a Hamlet?

1. királydrámák

2. nagy tragédiák

x. regényes színjátékok

c) Mi az a drámai jambus?

1. ötös/hatodfeles jambikus sor

2. minden sor vége jambus

x. angol abszurd sorozat

3 pont

8. Jellemezze néhány mondatban az alábbi színpadokat! (Válaszelemenként négy tartalmi jellemző esetén 2 pont, összesen 4 pont.)

https://cdn.pixabay.com/photo/2017/01/22/21/26/cyprus-2001004_340.jpg

https://cdn.pixabay.com/photo/2013/03/09/15/12/theatre-91882_960_720.jpg

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4 pont	
--------	--

9. Nevezzen meg az alábbi hősök drámabeli szereplőtársai közül egyet, illetve egy-két szóban jellemezze viszonyukat! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

<i>Drámai szereplő</i>	<i>Szereplőtársa</i>	<i>A két szereplő viszonya</i>
Dorine		
Nyina		
Juli		

3 pont	
--------	--

II.

JELENETÉRTELMEZÉSHEZ, A JELENET SZÍNHÁZI MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ KÖTŐDŐ, ELEMZÉST ÉS ÉRTELMEZÉST IGÉNYLŐ KÉRDÉSEK (30 pont)

Olvassa el az alábbi szöveget, és válaszoljon a kérdésekre!

Színházi üzem Shakespeare korában

Érdeemes összefoglalni mindazt, amit a Shakespeare kori londoni állandó társulatok üzemeléséről tudunk. (...)

Erzsébet uralkodásának végén általában 10 részvényes volt egy társulatban, Jakab uralkodásának elején 12, ennél több részvényes színész a korszak végéig, a színházak bezárásáig nem volt. A kb. 100-150 ezres Londonban a populáris színház volt a legkedveltebb – és egyáltalán, gyakorlatilag az egyetlen – szórakozási lehetőség, egy időben általában 5-6 színház volt nyitva, ami a kb. 500-700 férőhellyel számolva kb. 3-4000 nézőt jelent esténként. (...) a populáris színháznak nem volt az egész nézőteret befedő teteje, ezért a populáris színházban csak napközben – délután – lehetett játszani (...)

A populáris színházépületeket a társulatok vagy bérbe vették, vagy megvették, illetve maguk építették fel. Ezek többnyire fából készült, emeletes, sokszögű építmények voltak – messziről kör alakúnak tűntek –, és a nyitott tető felett zászló volt felhúzva azokon a napokon, amikor játszottak. Márpedig majdnem mindennap játszottak, csak a vasárnapi kötelező szünetet tartották be. A bérleti díj közös költségnek számított. Amikor tehették, maguk építkeztek – Shakespeare társulata kétszer is, először felépítették a Globe színházat, majd a tűzvész után saját költségen újjáépítették. (A tűzvész egy Shakespeare-előadáson ütött ki, a VIII. Henrik alatt, amikor ágyúból valódi kartácsot lőttek ki a nagyobb hatás céljából, a színpad fölötti kis tető tüzet fogott, és az egész ház porig égett, bár senki sem sérült meg.) (...)

A délutáni előadás hosszát királyi rendelettel 2 és fél, 3 órában szabták meg, hogy előadás után a nézők még sötétedés előtt valamennyien gyalog hazaérhessenek. Ezt 1585-ben a városatyák kérték. A nyitott színházakban nem tartottak szünetet (...)

Ez azt jelentette, hogy délelőtt próbálták az új darabot, délután pedig előadták a műsoron levőt. Előfordult, hogy egy új produkció az első előadáson megbukott, és levették a műsorról, de 30-40 előadásos szériáról is tudunk. Shakespeare egyik legsikeresebb műve a

II. Richárd volt, azt kb. harmincszor játszották, panaszkodott is miatta I. Erzsébet, aki II. Richárd alakjában saját magát vélte felismerni; ezzel mások is így lehettek, mert az Essex-összeesküvés előestéjén a színházat felkérték, újítsa fel a gyenge királyról szóló művet, majd az összeesküvés elfojtása után a színházat felelősségre is vonták és pár hónapnyi szilenciummal büntették, de aztán hamarabb játszhattak mégis. A hivatalos vizsgáló elfogadta a színház egyik színészének, Augustine Phillipsnek védekezését, hogy a darabot azért újították fel, mert a megbízó sokszoros gázsit fizetett, „pontosan 40 shillinggel többet, mint rendesen”, és csak rövid szilenciumra ítélte a társulatot.

Spiró György: Shakespeare szerepösszevonásai - részletek,
https://konyvtar.dia.hu/html/muvek/SPIRO/spiro00282_kv.html

10. A szöveg populáris színház névvel illeti a korszak legelterjedtebb színházi intézményét, így Shakespeare színházát is. Igazolja a szövegből idézett három állítás bizonyításával, hogy a Globe populáris színház volt! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

Első állítás (idézet):

.....

Bizonyíték (az állítás igazolása):

.....

Második állítás (idézet):

.....

Bizonyíték (az állítás igazolása):

.....

Harmadik állítás (idézet):

.....

Bizonyíték (az állítás igazolása):

.....

3 pont	
--------	--

11. Milyen okból és milyen céllal szabták meg az előadások hosszát? (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)

Ok:

Cél:

1 pont	
--------	--

12. A szöveg alapján mit gondol, miről szól a II. Richárd című dráma? (1 pont)

.....

1 pont	
--------	--

13. Szerette-e ezt a drámát a királynő? Miért? (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)

.....

1 pont	
--------	--

14. Kik fizettek a színháznak 40 shillinggel többet, és miért? *(Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)*

.....

1 pont	
--------	--

15. A szöveg alapján mit jelenthet a szilencium szó? *(1 pont)*

.....

1 pont	
--------	--

16. Fogalmazza meg saját szavaival, miért kaptak enyhébb büntetést a részvényes színészek a tárgyalás után? *(2 pont)*

.....

2 pont	
--------	--

Olvassa el az alábbi szövegrészletet, majd válaszoljon a kérdésekre!

Shakespeare: Romeo és Júlia

(ford.: Kosztolányi Dezső)

HARMADIK FELVONÁS 1. SZÍN

Verona. Köztér.

Mercutio, Benvolio, apród és szolgák jönnek

BENVOLIO

Mercutio, kérlek, siessünk innen.

Forró a nap, Capuleték kijöttek.

És hajbakapnánk, hogyha ránk találhatnak.

Forró napon jobban forr a bolond vér. (...)

BENVOLIO

Fejemre, itt jönnek Capuleték.

MERCUTIO

Sarkamra, én nem bánom.

Tybalt, kíséretével

TYBALT

Légy a nyomomba. Jó napot, urak.

Egy szóra kérem egyikőtöket.

MERCUTIO

Miért csak egy szóra? Toldd meg valamivel,

s mondd, hogy egy kardvágásra is.

TYBALT

Állok elébe, mihelyt alkalmat adsz rá.

MERCUTIO

Én ugyan nem adok neked alkalmat se.

Szerezzél magadnak.

TYBALT

Mercutio, te egy húron pendülsz Romeóval.

MERCUTIO

Egy húron pendülök? Hát mióta nézel
bennünket hegedűsöknek? Ha azonban
mindenáron azoknak tartasz, majd
elhegedüllek. Itt a nyírettyűm. Ezzel foglak
megtáncoltatni. Akkor majd meglátod,
hogyan pendülünk egy húron.

BENVOLIO

Ne pörlekedjünk itt a népes utcán:
Egy csöndesebb köztérre menjetek.
Ott intézzétek el ezt a civódást,
Vagy váljunk széjjel. Minden szem reánk
néz.

MERCUTIO

Csak nézzenek, azért van a szemük.
Én senki kedvéért se moccanok.

TYBALT

Hát béke véled: itt az én legényem.
Romeo jön

MERCUTIO

Akasszanak föl, hogy ha ő legényed.
Állj a porondra és akkor legénykedj.
Majd megmutatja ő, ki a legény.

TYBALT

Romeo, oly határtalan gyűlöllek,
Hogy most csak egy szót mondhatok: Te
rongy!

ROMEO

Tybalt, szeretni téged van okom,
Ez menti, hogy megfékezem dühöm
Ily üdvözletre: rongy én nem vagyok:
Élj boldogul. Látom, nem ösmersz engem.

TYBALT

Tacskó, ilyesmi sose mentheti,
Hogy megsértettél. Rajta, rántsd ki kardod.

ROMEO

Nem, nem igaz, én nem sértettelek meg.
Jobban szeretlek, mintsem sejtethed.
Míg nem tudod meg, hogy miért szeretlek,
Jó Capulet - s e név oly drága nékem,
Mint a sajátom -, kérlek, érd be ezzel.

MERCUTIO

Ó, gyáva, becstelen, hunyász alázat!
Alla stoccata, döntse el a kard.
Tybalt, patkányfogó te, indulunk hát?

TYBALT

Mit akarsz tőlem?

MERCUTIO

Semmit, jó macskakirály, pusztán kilenc
életed közül az egyiket. Ezzel majd csak
elbánok, sőt ha jól viseled magad, akkor
kicszerzem a másik nyolcat is. Egy-kettő,
rántsd ki kardod, különben kirántalak, mint
egy csirkét.

TYBALT

Állok elébe.

ROMEO

Mercutio, dugd vissza kardodat.

MERCUTIO

Passado, rajta, rajta!

Vívna

ROMEO

Benvolio, húzz kardot, csapd le kardjuk,
Urak gyalázat, hagyjátok már abba!
Tybalt! Mercutio! - A hercegünk

Nem tűr Verona utcáin vívást.

Tybalt! Mercutióm! - állj.

Tybalt és barátai el

MERCUTIO

Megsebeztek.

Jaj, dögvész mind a két családra! Végem.

Elment s kutya baja.

BENVOLIO

Mi, megsebeztek?

MERCUTIO

Csak karcolás, de nekem épp elég.

Hol az apródom? Hozz, kölyök, seborvost.

Apród el

ROMEO

Bátorság, pajtás. A sebed nem oly nagy.

MERCUTIO

Na, nem oly mély, mint egy kút, nem is oly széles, mint egy templomajtó, de hát nekem éppen elég: szólíts meg holnap, meglátod, milyen komoly ember leszek. Annyi szent, engem kifüstöltek ebből a világból: dögvész mind a két családra. Tyhú a keservét, egy ilyen kutya, egy ilyen patkány, egy ilyen eger hogy halálra karmolt. Ez a szájhős, ez a zsvány, ez a gazfickó valósággal könyvből vív. Mi az ördögbe is jöttél közénk? Épp a kardod alatt sebeztek meg.

ROMEO

Én jót akartam.

MERCUTIO

Segíts egy házba hát, Benvolio,

Elájulok. Dögvész mindkét családra.

Ők tettek engem férgek ételévé.

Nekem ugyan megadták - átok, átok!

Benvoliótól és szolgálótól támogatva el

17. Ebben a jelenetben a szöveg mellé sok mozgás, cselekvés társul.

a) Idézzon a színi utasításokból három erre utaló szövegrészt! *(Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 1,5 pont.)*

1.
2.
3.

b) Idézzon a szövegből három olyan részletet, amelyhez színpadi mozgás kapcsolódik! *(Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 1,5 pont.)*

1.
2.
3.

18. A jelenetindító mondatában Benvolio (Kosztolányi fordításával) egy többértelmű szó ismételt használatával adja meg a jelenet feszültségét, és utal előre a közelgő tragikus eseményekre. Melyik szó ez, és milyen jelentésekben használja Benvolio? *(Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 1,5 pont.)*

- A szó:
- Első jelentésben:
- Második jelentésben:

19. A jelenetben Mercutio több alkalommal úgy vág vissza Tybaltnak, hogy szó szerint érti a beszédét. Idézzon három ilyen nyelvi játékot Mercutio szövegéből! *(Válaszelemenként 1 pont, összesen 3 pont.)*

1.
2.
3.

7,5 pont	
----------	--

20. Fogalmazza meg egy-két mondatban, mit gondol, miért hozza be a beszélgetésbe Mercutio a zene, a tánc kifejezéseit egy ilyen éles szituációban? *(Az összefüggő szövegben elkülöníthető válaszelemenként 1 pont, összesen 2 pont.)*

.....
.....
.....

2 pont	
--------	--

21. Mercutio hasonló szójátékot alkalmaz Romeo megérkezésekor a „legény” szó szóalakjaival. Értelmezze a három megszólalásban az elhangzó szöveget! *(Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 1,5 pont.)*

Akasszanak föl, hogy **ha ő legényed.** -

.....

Állj a porondra és akkor **legénykedj.** –

.....

Majd megmutatja ő, **ki a legény.** –

.....

1,5 pont	
----------	--

22. Romeo és Tybalt szóváltása ellentéteken nyugszik. Idézzon ezekből kettőt! *(Válaszelemenként 1 pont, összesen 2 pont.)*

Első ellentétpár:

Második ellentétpár:

2 pont	
--------	--

23. Fogalmazza meg egy-két mondatban, mitől lesz Mercutio ennyire dühös Romeo válaszaitól? Miért hívja ki Tybaltot? *(Az összefüggő szövegben megfogalmazott válaszelemenként 1 pont, összesen 2 pont.)*

.....
.....
.....
.....
.....

.....

2 pont	
--------	--

24. Mercutio haldoklásakor is igen indulatos. Nyelvhasználatában itt főleg állat-képeket alkalmaz. Idézzon ezekből kettőt-kettőt! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

Tybaltot megnevező képek:

.....
.....

Saját magához, halálához kapcsolható képek:

.....
.....

2 pont	
--------	--

25. Mercutio utolsó szavaival nagyon nyomatékosan, háromszor is megátkozza a két családot. Fejtse ki néhány mondatban, milyen dramaturgiai oka és következménye van ennek az átoknak a teljes műre vonatkoztatva! (3 pont)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3 pont	
--------	--

MEGOLDÁSOK:

I.

EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

(30 pont)

1. Fejtse ki, mit jelentenek az alábbi görög eredetű fogalmak! (Válaszelemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

dráma	előadásra szánt irodalmi műnem
tragédia	értékvesztéssel záruló drámai műfaj, szomorújáték
katarzisz	a tragédia folyamán bekövetkező megrendült, emelkedett, megtisztult lelkiállapot
szkéné	„sátor”, díszlet, takarás, szcenika: a színház látványművészete
theatron	félkör alakú emelkedő nézőtér, színház

(Bármely más megfogalmazású, tartalmában helyes megoldás elfogadható.)

2. Olvassa el az alábbi idézeteket, és feleljen a kérdésekre! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

- Poétika
- Arisztotelész
- A néző fantáziájával megteremtett idő és tér, amelyben akár visszafelé is pöröghetnek a homokszemek, amelyben ott vagyunk, ahol a szereplők épp mondják magunkat.
- A hármas egység szabálya: a tér, az idő és a cselekmény egysége.
- Sztanyiszlavszkij
- epikus színház

(Bármely más megfogalmazású, tartalmában helyes megoldás elfogadható.)

3. Írja le, hogy kinek és melyik művéből származnak az alábbi szállóigék! (Válaszsortonként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

- Szophoklész: Antigoné
- Katona József: Bánk bán
- Shakespeare: Hamlet
- Madách Imre: Az ember tragédiája
- Shakespeare: Szentivánéji álom

f) Molière: Tartuffe

4. Fogalmazzon meg két-két állítást Sztanyiszlavszkij és Brecht színházfelfogásának jellemzésére az alábbi kulcsszavak mondatba emelésével! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

Pl.: Brecht elidegenítési effektusokat használ, hogy kizökkentse, elgondolkodtassa a nézőt. Ilyenek pl. az ironikus songok (dalok), a narrátor alkalmazása, feliratok, filmrészletek.

Brecht szerint a színház fő célja, hogy nevelő legyen. Az előadásnak mindig ébren kell tartania azt a tudatot, hogy amit a néző lát, az nem valóság, hanem játék.

További példák: Sztanyiszlavszkij szerint „minden előadás átélést követel meg a színésztől, vagyis pszichikai erejének teljes bevetését.

A lélektani realizmus színházete sokat merít Sztanyiszlavszkij színészpedagógusi munkásságából.

(Bármely más megfogalmazású, tartalmában helyes válasz lefogadható.)

5. Egészítse ki a következő szöveget! (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

„A Nemzeti Színházat Pest megye alispánja, Földváry Gábor erélyes fellépése nyomán, a Grassalkovich Antal által adományozott Kerepesi úti (ma Rákóczi út) telken 1835-ben kezdték építeni Zitterbach Mátyás építőmester tervei alapján. Kapuit **Vörösmarty Mihály**: Árpád ébredése és Schenk: Belizár című darabjával nyitották meg **1837**-ben. Neve akkor még **Pesti Magyar Színház** volt, a Nemzeti Színház nevet csak 1840-ben vette fel. Első igazgatója **Bajza József**, a kor legkiválóbb kritikusa volt.”

(Csákvári József: A színház- és drámaművészet korszakai I. 192. old.)

6. Írja be a táblázatba az alábbi drámaírók egy művének női szereplőjét, majd jellemezze öt egy-két jelzővel! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 5 pont.)

Szerző	Női szereplő	Jellemző vonás/ok
Szophoklész	<i>pl. Antigoné</i>	<i>pl. lázadó, bátor, istentisztelő</i>
Ibsen	<i>pl. Nóra</i>	<i>pl. önfeláldozó, kiábrándult</i>
Csehov	<i>pl. Irina</i>	<i>pl. álmodozó, cselekvésképtelen</i>
Brecht	<i>pl. Kurázszi mama</i>	<i>pl. garasos, kíméletlen, küzdő</i>
Örkény István	<i>pl. Ágika</i>	<i>pl. naiv, lelkes</i>

7. A helyes válaszok aláhúzásával töltsse ki az alábbi Shakespeare-tót! (Találatonként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) 1. III. Richard 2. Kazinczy Ferenc x. Cristopher Marlowe
b) 1. királydrámák 2. nagy tragédiák x. regényes színjátékok
c) 1. ötös/hatodfeles jambikus sor 2. minden sor vége jambus x. angol abszurd sorozat

8. Jellemezze néhány mondatban az alábbi színpadokat! (Válaszelemenként négy tartalmi jellemző esetén 2 pont, összesen 4 pont.)

a) Pl.: Az ókori görög theatron szabadtéri színpada két részből állt: a proskénionból (a színészek tartózkodási helye a szkéné előtti emelt részen) és az orkhesztrából (a kar tartózkodási helye, a tánc tér - közepén a jelképes thümelével). Az eredetileg sátor funkciójú szkéné a takarást, a járást, a díszletet biztosította. A tér szerkezetéből adódóan kiváló akusztikával rendelkezett. A karon kívül egyszerre csak két, majd három színész tartózkodhatott a színpadon, akik egész fejes, parókás maszkot és korabeli ruhákat viseltek. A női szerepeket is férfiak játszották.

b) Pl.: Az Erzsébet-kori angol reneszánsz színpad (Globe) hármas tagoltságú volt: a hell (pokol) a halottak eltüntetését szolgálta a kötény elnevezésű előszínpadon. E fölött helyezkedett el a baldachin-szerű heven (menny). A nézőtéri karzatok első szintjével egy szinten használhatták az erkélyt pl. a Rómeó és Júliában. Előfüggönnyet nem használtak, de volt egy carpet elnevezésű hátsó függöny, ami mögött pl. Polonius hallgatózhatott. Díszletként csak néhány jellegzetes elemet használtak (pl.: koporsó, ravatal). Jelmezként korabeli ruhákat viseltek. A női szerepeket is férfiak játszották.

(A fentiekből legalább négy-négy tartalmi elem esetében adható meg a maximális pontszám. Bármely más, tartalmában helyes megfogalmazás elfogadható.)

9. Nevezzen meg az alábbi hősök drámabeli szereplőtársai közül egyet, illetve egy-két szóban jellemezze viszonyukat! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

<i>Drámai szereplő</i>	<i>Szereplőtársa</i>	<i>A két szereplő viszonya</i>
Dorine	pl. Mariane	pl. bizalmas úr és szolga viszony
Nyina	pl. Trepljov	pl. Eleinte szerelmes pár, végül Nyina elhagyja őt
Juli	pl. Liliom	pl.: szerelmesek, élettársak

II.

**JELENETÉRTELMEZÉSHEZ, A JELENET SZÍNHÁZI MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ
KÖTŐDŐ, ELEMZÉST ÉS ÉRTELMEZÉST IGÉNYLŐ KÉRDÉSEK**

(30 pont)

10. A szöveg populáris színház névvel illeti a korszak legelterjedtebb színházi intézményét, így Shakespeare színházát is. Igazolja a szövegből idézett három állítás bizonyításával, hogy a Globe populáris színház volt! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

Londonban a populáris színház volt a legkedveltebb – és egyáltalán, gyakorlatilag az egyetlen – szórakozási lehetőség.

Bizonyíték: pl. Shakespeare színháza sikeres volt, hiszen jó keresett vele – három házat is vásárolt Stratford-upon-Avonban.

A populáris színháznak nem volt az egész nézőteret befedő teteje.

Bizonyíték: pl. A Globe is nyitott színház volt.

A populáris színházépületeket a társulatok vagy bérbbe vették, vagy megvették, illetve maguk építették fel.

Bizonyíték: pl. Shakespeare társulata kétszer is építkezett, először felépítették a Globe színházat, majd a tűzvész után saját költségen újjáépítették.

(Minden más helyes idézet, és hozzá illő - saját szavakkal vagy idézettel megindokolt - bizonyíték elfogadható.)

11. Milyen okból és milyen céllal szabták meg az előadások hosszát? (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)

Ok: Mert ezt 1585-ben a városatyák kérték.

Cél: Azért, hogy előadás után a nézők még sötétedés előtt valamennyien gyalog hazaérhessenek.

12. A szöveg alapján mit gondol, miről szól a II. Richárd című dráma? (1 pont)

A gyenge királyról.

13. Szerette-e ezt a drámát a királynő? Miért? (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)

Nem, mert II. Richárd alakjában saját magát vélte felismerni.

14. Kik fizettek a színháznak 40 shillinggel többet, és miért? (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)

Valakik, akik támogatták az Essex-összeesküvést, azért, hogy az összeesküvés előestéjén a színház újítsa fel a művet.

15. A szöveg alapján mit jelent a szilencium szó? (1 pont)

Szó szerint „csend”, átvitt értelemben a színházi működés megtiltása.

16. Fogalmazza meg saját szavaival, miért kaptak enyhébb büntetést a részvényes színészek a tárgyalás után? (2 pont)

Mert nem a saját döntésük szerint cselekedtek, nem lázadtak fel a királynő ellen, nem támogatták Essex grófot, hanem: anyagi érdekből cselekedtek, megrendelték tőlük az előadást.

17. Ebben a jelenetben a szöveg mellé sok mozgás, cselekvés társul.

a) Idézzon a színi utasításokból három erre utaló szövegrészt! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 1,5 pont.)

Pl.: Romeo jön; Vívna; Apród el; Tybalt és barátai el...

b) Idézzon a szövegből három olyan részletet, amelyhez színpadi mozgás kapcsolódik! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 1,5 pont.)

Pl.: (1) itt jönnek Capuleték. (2) Légy a nyomomba. Tybalt, patkányfogó te, indulunk hát?

További lehetséges válaszok: Rántsd ki kardod! Dugd vissza kardodat! Csapd le kardjuk! Rajta, rajta! Állj. Elment s kutya baja. Hozz, kölyök, seborvost.

18. A jelenet indító mondatában Benvolio (Kosztolányi fordításával) egy többértelmű szó ismételt használatával adja meg a jelenet feszültségét, és utal előre a közlő tragikus eseményekre. Melyik ez a szó, és milyen jelentésekben használja Benvolio? (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 1,5 pont.)

A szó: forr, forró.

Jelentések: pl.: forró a nap – tüzesen süt a nap, a mai napon nagyon meleg van;

pl.: forr a vér – könnyen indulatba jövünk, átgondolatlanul, indulatból cselekszünk.

19. A jelenetben Mercutio több alkalommal úgy vág vissza Tybaltnak, hogy szó szerint érti a beszédét. Idézzon három ilyen nyelvi játékot Mercutio szövegéből! (Válaszelemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

Pl.: Miért csak **egy szóra**? Toldd meg valamivel, s mondd, hogy egy kardvágásra is.

Én ugyan nem **adok neked** alkalmat se. Szerezzél magadnak.

Egy **húron pendülök**? Hát mióta nézel bennünket hegedűsöknék? Ha azonban mindenáron azoknak tartasz, majd elhegedüllek. Itt a nyírettyűm. Ezzel foglak megtáncoltatni.

20. Fogalmazza meg egy-két mondatban, mit gondol, miért hozza be a beszélgetésbe Mercutio a zene, a tánc kifejezéseit egy ilyen éles szituációban? (Az összefüggő szövegben elkülöníthető válaszelemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

Pl. A táncol – megtáncoltat, zenél – elhúzza a nótáját kifejezések burkolt fenyegetést tartalmaznak. A tréfás hangnem egyben jelzi azt is, nem veszi komolyan az ellenfelét, nem fél egy esetleges összeütközéstől. A hangnem szándékoltan kettős: lehet ártatlan köztéri beszélgetésnek érteni, de fenyegető támadásnak is.

(Bármely más, helyes válaszelem elfogadható.)

21. Mercutio hasonló szójátékot alkalmaz Romeo megérkezésekor a „legény” szó szóalakjaival. Értelmezze a három megszólalásban az elhangzó szöveget! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 1,5 pont.)

Akasszanak föl, hogy **ha ő legényed**. - ha ő a te szolgád/inasod.

Állj a porondra és akkor **legénykedj**. - ugrabugrálj, hepciáskodj.

Majd megmutatja ő, **ki a legény**. - Legény a talpán/legény a gáton. (szólás): bátor, vitéz.

22. Romeo és Tybalt szóváltása ellentéteken nyugszik. Idézzon ezekből kettőt! (Válaszelemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

Pl.:
gyűlölet – szeretet,
üdvözlés – búcsúzás,
sértés – nem sértette meg,
saját név – ellenség neve.

23. Fogalmazza meg egy-két mondatban, mitől lesz Mercutio ennyire dühös Romeo válaszaitól? Miért hívja ki Tybaltot? *(Az összefüggő szövegben megfogalmazott válaszelemenként 1 pont, összesen 2 pont.)*

Pl.: Mivel Mercutio nem ismeri Romeo okait, nem érti reakcióját. Mercutio gyávának tartja Romeot válaszáért, és a nevében fogadja el Tybalt kihívását. Mercutióban ott az előző szóbeli csata emléke, és szívesen tettekre váltaná a szócsatát, erre ad alkalmat Romeo válasza.

(Bármely más, helyes válaszelem elfogadható.)

24. Mercutio haldoklásakor is igen indulatos. Nyelvhasználatában itt főleg állat-képeket alkalmaz. Idézzon ezekből kettőt-kettőt! *(Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)*

Tybaltot megnevező képek: (1) kutya, (2) patkány, további lehetséges válaszok: egér, kutya baja, halálra karmolt.

Saját magához, halálához kapcsolható képek: (1) engem kifüstöltek ebből a világból, (2) férgek ételévé tettek.

25. Mercutio utolsó szavaival nagyon nyomatékosan, háromszor is megátkozza a két családot. Fejtse ki néhány mondatban, milyen dramaturgiai oka és következménye van ennek az átoknak a teljes műre vonatkoztatva! *(3 pont)*

Pl.: A II. felvonás zárata pozitív, a szerelmesek összeházasodtak, a befogadók Lőrinc barátal együtt reménykednek, hogy szerelmük kibékíti az ősi ellenségeskedést. Romeo – úgy tűnik – egyenesen az esküvőjéről érkezik bele a kibontakozó csetepatéba, mely véletlen tragédiával, és legjobb barátjának halálával zárul. Itt a dráma, mely a II. felvonás végével akár a pozitív végkifejlet lehetőségét is felvillantja, fordulóponthoz ér, a cselekmény végül a tragédia irányába indul el. Ezt erősíti Mercutio átka, amely nemcsak a Capuletekre, hanem mindkét családra vonatkozik. Ez az átok „dögvész mind a két családra” – vagyis a halálos átok ezen a dramaturgiai fordulóponton előreutal a dráma befejezésére, a két fiatal halálára is.

(Bármely más, tartalmában helyes, igényesen megfogalmazott válasz elfogadható.)